

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ลักษณะทางประชากรของผู้ที่ใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า
2. สภาพการใช้ประโยชน์ และความคิดเห็นในเรื่องการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า
3. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า
4. แนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

1. ลักษณะทางประชากรของผู้ที่ใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 63.7 และเป็นเพศชาย จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 เมื่อพิจารณาอายุ พบว่าส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.2 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.0 และอายุระหว่าง 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.7 ส่วนระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในชั้นระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 53.5 รองลงมาคือ ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21.9 และระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 9.4 สำหรับอาชีพประกอบอาชีพทำนามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.1 รองลงมาเป็นข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 11.7 ในส่วนของรายได้ต่อครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 53.5 รองลงมาคือ มีรายได้ระหว่าง 5,000 - 8,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.6 มีจำนวน สมาชิกในครัวเรือน 3 - 5 คน คิดเป็นร้อยละ 68.4 และในส่วนของความเพียงพอของรายได้ต่อเดือนในครัวเรือน มีรายได้ของครัวเรือนต่อเดือนที่เพียงพอแต่ไม่มีเงินออม คิดเป็นร้อยละ 50.4 ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคม และสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

n = 256

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	93	36.3
หญิง	163	63.7
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	16	6.3
20 - 30 ปี	24	9.4
31 - 40 ปี	59	23.0
41 - 50 ปี	67	26.2
51 - 60 ปี	58	22.7
มากกว่า 60 ปี ขึ้นไป	32	12.5
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	56	21.9
ประถมศึกษา	137	53.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	10	3.9
มัธยมศึกษาตอนปลาย - ปวช.	23	9.0
ปวส./อนุปริญญา	6	2.3
ปริญญาตรี	24	9.4
อาชีพ		
ทำนา	182	71.1
ข้าราชการ	30	11.7
ค้าขาย	6	2.3
พนักงานบริษัท/ห้างร้าน/เอกชน	13	5.1
รับจ้างทั่วไป	15	5.9
อื่น ๆ	10	3.9

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

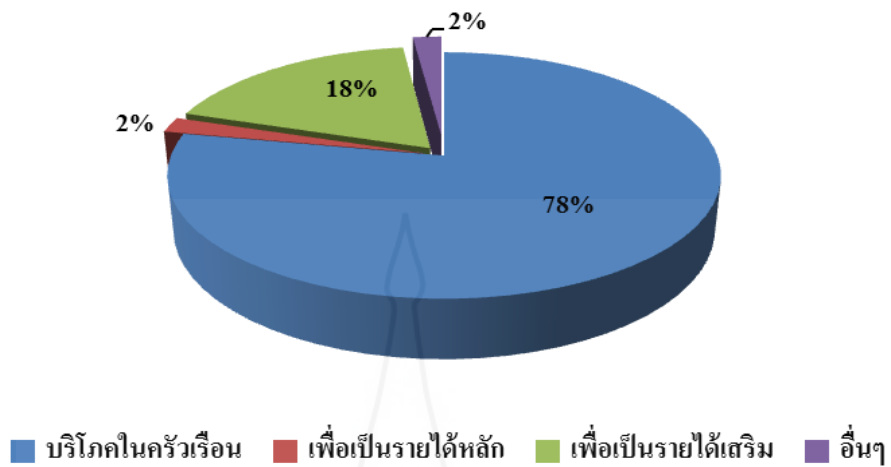
n = 256

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
รายได้ของครัวเรือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	137	53.5
5,000 - 8,000 บาท	86	33.6
8,001 - 10,000 บาท	1	0.4
10,001 - 13,000 บาท	6	2.3
13,001 - 16,000 บาท	16	6.3
16,001 บาทขึ้นไป	10	3.9
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1 - 2 คน	28	10.9
3 - 5 คน	175	68.4
6 - 8 คน	52	20.3
มากกว่า 8 คน ขึ้นไป	1	0.4
ความเพียงพอของรายได้ต่อเดือน		
เพียงพอและมีเงินออม	93	36.3
เพียงพอแต่ไม่มีเงินออม	129	50.4
ไม่เพียงพอ	34	13.3

2. สภาพการใช้ประโยชน์ และความคิดเห็นในเรื่องการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

2.1 เหตุผลหลักของการเข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

เหตุผลหลักของกลุ่มตัวอย่างในการเข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า มากที่สุด คือ การเข้าไปใช้ประโยชน์เพื่อบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 78.1 รองลงมา คือ การเข้าไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นรายได้เสริม คิดเป็นร้อยละ 18.0 อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 2.3 และมีเพียงร้อยละ 1.6 เท่านั้นที่เข้าไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นรายได้หลัก รายละเอียดดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 เหตุผลหลักที่เข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

2.2 ความถี่ในการเข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

พบว่า กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างเข้าไปใช้ประโยชน์มากที่สุด คือ การเข้าใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูก คิดเป็นร้อยละ 90.6 โดยมีความถี่ในการเข้าใช้ประโยชน์วันเว้นวัน รองลงมาคือ การเข้าไปใช้เป็นที่เลี้ยงสัตว์ มีความถี่ในการเข้าใช้ประโยชน์ทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 88.3 ส่วนการเข้าไปตัดไม้ทำฟืนมีความถี่ในการเข้าใช้ประโยชน์บางโอกาส คิดเป็นร้อยละ 80.5 ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 การเข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าในฤดูกาลที่เกิดผลผลิต

n = 256

สภาพการใช้ประโยชน์	ความถี่ในการเข้าไปใช้ประโยชน์				
	ทุกวัน	วัน เว้นวัน	ทุก สัปดาห์	บาง โอกาส	ไม่ได้ใช้ ประโยชน์
1. การเข้าไปหาแมลง	0.0	0.0	8.2	51.6	40.2
2. การเข้าไปล่าสัตว์เป็นอาหาร	0.0	0.8	16.8	53.9	28.5
3. การเข้าไปตัดไม้แปรรูป	0.0	0.0	7.8	32.0	60.2
4. การเข้าไปตัดไม้ทำฟืน	1.2	3.5	6.6	80.5	8.2
5. การนำไม้มาเผาถ่าน	0.0	9.8	54.2	34.0	2.0
6. การเข้าไปเก็บเห็ด	9.4	79.6	8.2	1.6	1.2
7. การเข้าไปใช้เป็นสถานที่เลี้ยงสัตว์	88.3	8.5	1.2	0.8	1.2
8. การเข้าไปเก็บสมุนไพร	0.0	17.2	72.3	10.2	0.3
9. การเข้าไปตัดไม้เพื่อทำเครื่องจักสาน	0.0	1.6	6.3	79.6	12.5
10. การเข้าไปใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูก	3.1	90.6	2.0	2.0	2.3
11. การเข้าไปใช้เป็นพื้นที่ตากผลผลิต	0.4	3.9	24.6	49.6	21.5
12. การเข้าไปใช้ปลูกไม้เศรษฐกิจ	0.4	0.4	2.0	17.5	79.7
13. การเข้าไปเก็บหาน้ำผึ้ง	0.8	5.9	4.7	58.5	30.1

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

เมื่อพิจารณาจากผู้ที่ใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดว่าป่าสาธารณะมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของชุมชน ($\bar{x} = 4.57$) ทรัพยากรในพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่ามีประโยชน์ ($\bar{x} = 4.56$) รวมทั้งเห็นว่าสภาพพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่ายังมีความอุดมสมบูรณ์มาก ($\bar{x} = 4.52$) และเห็นด้วยในระดับมากกว่าได้อาหารจำพวกผักต่าง ๆ จากป่าสาธารณะแห่งนี้ ($\bar{x} = 4.19$) ได้แหล่งไม้ฟืน ถ่าน ไม้ใช้สอยพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า ($\bar{x} = 4.11$) ใช้ประโยชน์จากป่าในเรื่องของการทำเป็นพื้นที่การเกษตร ($\bar{x} = 4.05$) เป็นต้น ส่วนที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับที่น้อยคือ พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าไม่ควรใช้เป็นสถานที่เลี้ยงสัตว์ ($\bar{x} = 2.17$) และ ป่าไม้เป็นสมบัติสาธารณะ ทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ไม่มีขอบเขต รายละเอียดระดับความคิดเห็นการเข้าใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ระดับความคิดเห็นการเข้าใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำ

n = 256

ความคิดเห็นการเข้าใช้ประโยชน์ จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านคิดว่าสภาพพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำยังมีความอุดมสมบูรณ์มาก	4.52	มากที่สุด
2. ท่านคิดว่าทรัพยากรในพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำมีประโยชน์	4.56	มากที่สุด
3. ท่านคิดว่าป่าสาธารณะมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของชุมชน	4.57	มากที่สุด
4. ท่านได้อาหารจำพวกผักต่าง ๆ จากป่าสาธารณะ	4.19	มาก
5. ท่านได้ใช้ประโยชน์จากการล่าสัตว์หาของป่าเป็นประจำ	4.00	มาก
6. ท่านได้แหล่งไม้ฟืน ถ่าน ไม้ใช้สอยจากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำ	4.11	มาก
7. ท่านคิดว่าพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำไม่ควรใช้เป็นสถานที่เลี้ยงสัตว์	2.17	น้อย
8. ท่านใช้ประโยชน์จากป่าในเรื่องของการทำเป็นพื้นที่การเกษตร	4.05	มาก
9. ท่านใช้ประโยชน์จากป่าในรูปของยาสมุนไพร	3.86	มาก
10. ท่านได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำเป็นประจำและทำให้ท่านลดการพึ่งพิงสิ่งอุปโภคบริโภคจากตลาดน้อยลง	2.65	ปานกลาง
11. มีบุคคลจำนวนมากที่เข้ามาใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำ เพื่อเป็นแหล่งอาหาร เช่น เห็ด พืชผักป่า เป็นต้น ทำให้เกิดปัญหาปริมาณไม่เพียงพอ	3.92	มาก
12. ป่าไม้เป็นสมบัติสาธารณะ ทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ไม่มีขอบเขต	2.03	น้อย
13. หากที่ทำกินของท่านไม่เพียงพอท่านจะเข้าไปจับจองที่ทำกินในพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองงำ	3.49	ปานกลาง
14. เกิดปัญหาระหว่างชุมชนในการเข้าใช้ประโยชน์จากป่า	3.97	มาก

2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

เมื่อพิจารณาจากผู้ใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องที่ว่า ป่าในพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าควรมีมาตรการอนุรักษ์ไว้ ($\bar{x} = 4.57$) และควรมีการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรป่าไม้ ($\bar{x} = 4.54$) นอกจากนี้ยังเห็นด้วยมากในเรื่องที่ว่า เมื่อมีการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าจะทำให้การใช้ประโยชน์เกิดความยุติธรรม ($\bar{x} = 4.28$) ชุมชนควรมีมาตรการ/ระเบียบ/ข้อตกลงในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า ($\bar{x} = 4.37$) ควรมีการวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{x} = 4.38$) และควรมีองค์กรหรือผู้รับผิดชอบเข้ามาดูแลการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า ($\bar{x} = 3.60$) รายละเอียดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าแสดงในตารางที่ 4.4

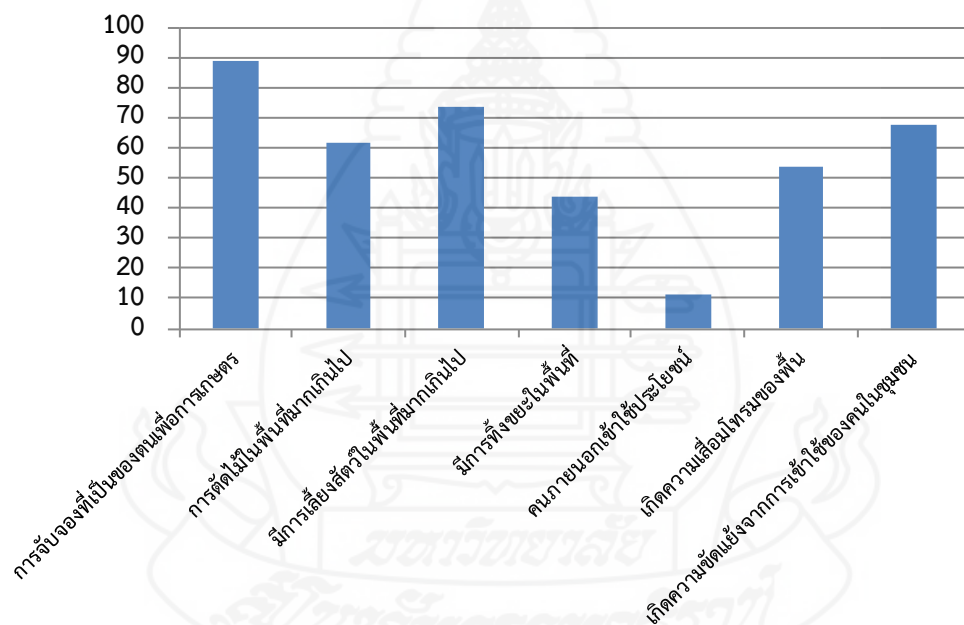
ตารางที่ 4.4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

n = 256		
ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
1. ป่าไม้ในพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าเป็นทรัพยากรที่สามารถขึ้นทดแทนได้ไม่ต้องมีการจัดการดูแล	2.92	เห็นด้วยปานกลาง
2. ป่าในพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าควรมีมาตรการอนุรักษ์ไว้	4.57	เห็นด้วยมากที่สุด
3. ควรมีการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรป่าไม้	4.54	เห็นด้วยมากที่สุด
4. ชุมชนควรมีมาตรการ/ระเบียบ/ข้อตกลงในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า	4.37	เห็นด้วยมาก
5. เมื่อมีการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าจะทำให้การใช้ประโยชน์เกิดความยุติธรรม	4.28	เห็นด้วยมาก
6. ควรมีองค์กรหรือผู้รับผิดชอบเข้ามาดูแลการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า	3.60	เห็นด้วยมาก
7. ควรมีการวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน	4.38	เห็นด้วยมาก

3. ปัญหาในการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

3.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาในการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าที่ได้จากแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าปัญหาในการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า คือมีคนในหมู่บ้านเข้าไปจับจองพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าเป็นของตนเองเพื่อใช้เป็นพื้นที่ทางการเกษตรมากถึงร้อยละ 89.1 และมีการนำสัตว์เข้าไปเลี้ยงในพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า คิดเป็นร้อยละ 73.8 จึงทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งจากการเข้าไปใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าของคนในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 67.6 ส่วนปัญหาที่เกิดจากการนำขยะเข้าไปทิ้งในพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า และคนภายนอกเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า มีเพียงร้อยละ 43.8 และ 11.3 ตามลำดับ ดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

3.2 ผลการวิเคราะห์ปัญหาในการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย

จากการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมในเรื่องปัญหาในการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าเพิ่มเติมจากปัญหาที่ได้จากแบบสอบถาม สามารถสรุปประเด็นปัญหาเพิ่มเติมต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 ปัญหาในเรื่องของการใช้ประโยชน์มากเกินไปต่างคนต่างเข้าใช้ประโยชน์ จึงเกิดความขัดแย้งระหว่างหมู่บ้านที่เข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า ประเด็นความขัดแย้ง คือ ความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านที่ขยายพื้นที่เกษตรกรรมรุกล้ำแนวเขตพื้นที่ป่า การเข้าไปใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์

3.2.2 ปัญหาการไม่มีกฎระเบียบข้อบังคับในการเข้าใช้ประโยชน์ทำให้ชาวบ้านที่มีพื้นที่การเกษตรติดกับพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่ารุกล้ำพื้นที่สาธารณะเพื่อขยายพื้นที่การเกษตรของตน นอกจากนี้ยังมีการเข้าไปเก็บหาของป่า เช่น เห็ด เป็นต้น ซึ่งไม่ได้เหลือเห็ดที่เก็บไว้ให้ขยายพันธุ์ต่อไปการเข้าไปเก็บพื้นที่และการตัดไม้เพื่อใช้ส่วนตัว การบุกรุกของป่า เช่น มันสมุนไพรร เป็นต้น แล้วไม่กลับฝังเหง้าไว้ให้เจริญต่อไป

3.2.3 ปัญหาเขตพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าไม่ชัดเจนจึงทำให้มีการบุกรุกพื้นที่เพื่อทำการเกษตรเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งอยู่เสมอ

3.2.4 ปัญหาเรื่องแนวกันไฟและปัญหาไฟไหม้ป่า ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการเผาหญ้า ในพื้นที่การเกษตรแล้วลามไหม้พื้นที่ป่า และการทิ้งก้นบุหรี่ลงบนพื้นที่มีเศษไม้แห้ง

3.2.5 ปัญหาเรื่องของการองค์กรที่เข้ามาดูแลเนื่องจากไม่มีหน่วยงานหรือการจัดตั้งกลุ่มเพื่อมาดูแลพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า ซึ่งทำให้มีผลต่อการบริหารจัดการพื้นที่และการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

4. แนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าที่ได้จากแบบสอบถาม

จากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าในประเด็นต่าง ๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าทุกแนวทางในระดับเห็นด้วยมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยสามอันดับแรก ดังนี้ เห็นด้วยกับการจัดตั้งพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าให้เป็นป่าชุมชน ($\bar{x} = 4.45$) รองลงมาคือ เห็นด้วยกับการวิเคราะห์ปัญหา และค้นหาสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ($\bar{x} = 4.44$) และเห็นด้วยกับการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ที่ทำผิดหรือฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ($\bar{x} = 3.51$) รายละเอียดทั้งหมดแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

n = 256

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ ความคิดเห็น
1. สมควรให้มีการจัดตั้งพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าให้เป็นป่าชุมชน	4.45	เห็นด้วยมาก
2. ควรมีการวิเคราะห์ปัญหา และค้นหาสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	4.44	เห็นด้วยมาก
3. ควรมีการจัดลำดับความรุนแรงของปัญหาพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า	3.78	เห็นด้วยมาก
4. ควรมีการร่วมมือกับทางราชการในการจัดทำโครงการปลูกป่าและรักษาป่า	4.36	เห็นด้วยมาก
5. ควรกำหนดกฎเกณฑ์ภายในหมู่บ้าน ในการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า เช่น การเข้าไปเก็บพืช การเข้าไปเลี้ยงสัตว์	4.12	เห็นด้วยมาก
6. ควรให้มีการวางแผนกำหนดขอบเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าอย่างชัดเจน	4.16	เห็นด้วยมาก
7. ควรมีการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ที่ทำผิดหรือฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้	3.51	เห็นด้วยมาก
8. ควรมีการวางแผนในการจัดการป่าไม้บริเวณพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า เช่น การบำรุงรักษาป่า การปลูกป่าเสริม การทำแนวกันไฟ	4.29	เห็นด้วยมาก
9. ควรมีการจัดตั้งและกำหนดองค์กรเข้ามาบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าอย่างชัดเจน	3.83	เห็นด้วยมาก

4.2 แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าที่ได้จากการจัดประชุมกลุ่มย่อย

จากการประชุมกลุ่มย่อยของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 19 คน ซึ่งประกอบด้วย นายกอบต.เขวา ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 6 หมู่ที่ 18 หมู่ที่ 21 และหมู่ที่ 23 หมู่บ้านละ 1 คน และตัวแทนชาวบ้านหมู่บ้านละ 2 คน ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลเขวา ในวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2554 เวลา 09.30 - 12.00 น. เพื่อรับฟังผลการวิจัยจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยนำเสนอและร่วมกัน

ระดมสมองเพื่อให้ความคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่
สาธารณะป่าโคกหนองข่า ผู้วิจัยสามารถสรุปผลแยกตามประเด็นหัวข้อต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 ข้อพิจารณาและความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนรับทราบและเข้าใจผลการวิจัยที่
ผู้วิจัยนำเสนอ โดยเห็นว่าการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นและนำเสนอรายงาน
ผลการวิจัยเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่สาธารณะป่าโคก
หนองข่าเป็นอย่างดี และเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการหาแนวทางการจัดการพื้นที่ดังกล่าวร่วมกัน
นอกจากนั้นผู้ร่วมประชุมเห็นยังเห็นด้วยกับแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า
ที่วิเคราะห์ได้จากแบบสอบถาม และเห็นว่าควรดำเนินการในลักษณะที่ให้ประชาชนในพื้นที่หรือผู้
มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการที่จะอนุรักษ์ ดูแลรักษา รวมถึงการ
ใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าของชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป กิจกรรมที่
ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าควรดำเนินการในลักษณะการมีส่วนร่วมคือ

- 1) การวางแผนกำหนดขอบเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคก
หนองข่า
- 2) การจัดตั้งและกำหนดองค์กรเข้ามาบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคก
หนองข่า
- 3) การวางแผนในการจัดการป่าไม้บริเวณพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า
เช่น การบำรุงรักษาป่า การปลูกป่าเสริม และการทำแนวกันไฟ เป็นต้น
- 4) การวิเคราะห์ปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับการใช้
ประโยชน์ในพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
- 5) การร่วมมือกับทางราชการในการจัดทำโครงการปลูกป่าและรักษาป่า

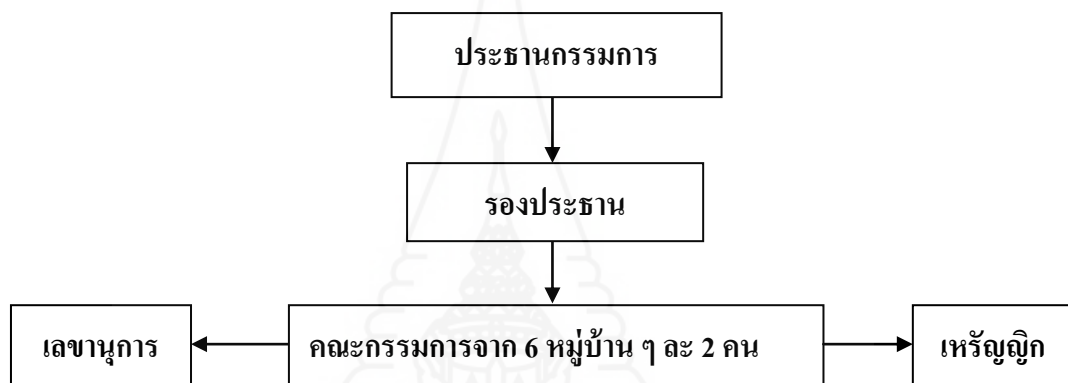
4.2.2 แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

หลังจากผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ และได้
มีการพูดคุยระดมสมองกัน จึงได้ข้อสรุปของแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคก
หนองข่าดังนี้

- 1) จัดตั้งและกำหนดโครงสร้างองค์กรขึ้นมาบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะ
ป่าโคกหนองข่า โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากทุกภาคส่วนทั้งจากตัวแทนชาวบ้าน ผู้นำชุมชน
องค์กรท้องถิ่นเพื่อมาดูแลและบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม โดยแบ่งเขตในการดูแลรักษาป่าใน
เขตพื้นที่สาธารณะของแต่ละหมู่บ้านที่เข้าใช้ประโยชน์ โดยเลือกคณะกรรมการประจำหมู่บ้านบ้านละ
2 คน ซึ่งแต่ละหมู่บ้านจะมารวมตัวกันเป็นกรรมการดูแลพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า องค์กร

ประกอบด้วยสมาชิก 6 หมู่บ้าน ซึ่งมีองค์กรในท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา (ภาพที่ 4.3) โดยให้มีการเลือกคณะกรรมการทุก 2 ปี และให้มีหน้าที่ร่วมกันวางแผน ร่วมตัดสินใจร่วมดำเนินการปฏิบัติ และร่วมติดตามประเมินผลในกิจกรรม การจัดกิจกรรม รวมถึงการร่างกฎระเบียบการอนุรักษ์ และการเข้าใช้ประโยชน์ไว้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันต่อไป

2) ให้คณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกเขียนโครงการเพื่อของบประมาณสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อจะใช้สำหรับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรที่จัดตั้งขึ้นและจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ต่อไป

ภาพที่ 4.3 แผนผังคณะกรรมการในการดูแลพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

3) ในการดำเนินงานและกิจกรรมการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าจะต้องให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม โดยให้มีแนวทางในการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

(1) ให้มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่การใช้ประโยชน์ให้ชัดเจน โดยการแบ่งเขตพื้นที่เฉพาะซึ่งให้ป้ายบอกแนวเขตไว้อย่างชัดเจน เช่น แนวเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ แนวเขตพื้นที่สำหรับที่เลี้ยงสัตว์ และพื้นที่สำหรับการทำเกษตร เป็นต้น รวมทั้งจัดทำแนวเขตของพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าอย่างชัดเจนเพื่อป้องกันการบุกรุก

(2) ให้มีการประชาสัมพันธ์และการประสานความร่วมมือ โดยคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งร่วมกับชาวบ้านร่วมประชุม และประสานกับวัดในการเทศน์สอนชาวบ้านให้ช่วยรักษาป่า การประชาสัมพันธ์ข้อมูลการดูแลพื้นที่ฟูป่า เช่น กิจกรรมการปลูกต้นไม้ผ่านทางหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เป็นต้น

(3) ให้มีการตรวจตราพื้นที่ป่าโดยให้คณะกรรมการดูแลสำรวจพื้นที่ป่า โดยกำหนดไว้เดือนละ 2 ครั้ง เพื่อติดตามดูแลการใช้ประโยชน์จากป่าที่ผิดกฎระเบียบข้อบังคับการใช้ประโยชน์ร่วมกัน พร้อมทั้งติดตามกล้าไม้ที่ปลูกเพื่อการฟื้นฟูสภาพป่า

(4) ให้มีการรณรงค์กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์พื้นที่สาธารณะ ป่าโคกหนองข่า เช่น การปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ อาทิ การปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ วันที่ 12 สิงหาคม ของทุกปี

(5) ให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า โดยของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

(6) ให้มีการประชุมร่วมกันของชุมชนเพื่อชี้แจงรายละเอียดการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นภายในพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

4) กำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ ในการจัดการและใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า เพื่อเป็นแนวทางสำหรับปฏิบัติร่วมกันต่อไป โดยผู้ร่วมประชุมได้เสนอกฎระเบียบต่าง ๆ ดังนี้

(1) ห้ามตัดไม้ในเขตพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า หากผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษปรับ 1,000 บาท หากมีการการตัดไม้และการแปรรูปไม้ให้ตัดใช้ได้เฉพาะงานหรือกิจกรรมเพื่อส่วนรวม

(2) ไม้ที่อยู่ในเขตพื้นที่เกษตรกรรมที่มีเจ้าของจับจองเข้าทำการเกษตรอยู่แล้ว หากต้องการใช้ไม้ต้องขออนุญาตกรรมการผู้ดูแลก่อน เพื่อกรรมการจะได้พิจารณาความเหมาะสมในการตัดไม้แต่ละครั้ง

(3) ผู้ถางและเผาป่าในเขตพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า มีโทษปรับตั้งแต่ 1,000 บาทขึ้นไป

(4) การล่าสัตว์ในเขตพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าให้กระทำการล่าสัตว์ได้ปีละ 1 ครั้ง คือ ช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคมของทุกปี หากมีผู้ฝ่าฝืนเข้าล่าสัตว์ในช่วงเวลา ที่ไม่ได้กำหนดไว้ ให้มีโทษปรับ 500 บาทขึ้นไป

(5) การเข้าเก็บหาของป่าให้เข้าเก็บได้แต่ให้คงเหลือ เหง้า หัว หรือหน่อ เพื่อให้สามารถขยายพันธุ์ต่อไปได้ และให้เก็บเพื่อการบริโภคภายในครอบครัวเท่านั้นห้ามเก็บเพื่อการจำหน่าย

(6) การเข้าเก็บไม้เพื่อทำฟืนสามารถเข้าเก็บได้เฉพาะกิ่งไม้ที่แห้งร่วงหล่นเท่านั้น มิให้ตัดต้นไม้เพื่อทำฟืน

(7) สามารถนำสัตว์เข้าเลี้ยงในพื้นที่สาธารณะได้เฉพาะแนวเขตที่กันไว้สำหรับการเลี้ยงสัตว์เท่านั้น

(8) หากกรรมการเป็นผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบเองให้เรียกเก็บค่าปรับตามกฎระเบียบ ซึ่งในส่วนของการร่างระเบียบข้อบังคับของการเข้าใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่าที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ควรจะมีการจัดประชุมชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านเพื่อขอความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์ ข้อห้ามและบทลงโทษต่าง ๆ และคณะกรรมการหมู่บ้านจะได้รวบรวมความเห็นนำกลับเข้าที่ประชุมร่วมกันทั้ง 6 หมู่บ้านเพื่อรับเป็นข้อตกลงและปฏิบัติร่วมกันต่อไปจากนั้นจึงนำผลที่ได้จากการประชุมร่วมไปแจ้งให้ชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านได้ทราบ ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะเป็นอีกหนทางที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าใช้ประโยชน์และการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะป่าโคกหนองข่า

(9) การให้รางวัลสำหรับผู้พบเห็นการกระทำผิดกฎระเบียบของชุมชน และได้แจ้งให้คณะกรรมการหมู่บ้านทราบ โดยให้รางวัลครั้งละ 100 บาท ซึ่งความนั้นต้องสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นการกระทำที่เจ้าตัวนั้นทำผิดจริงไม่ใช่การกลั่นแกล้ง เช่น มีพยานหลักฐาน เป็นตัวบุคคลหรือรูปถ่าย หรือแจ้งให้คณะกรรมการไปตรวจสอบสถานที่จริง เป็นต้น

(10) สำหรับเงินที่เก็บจากค่าปรับต่าง ๆ มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากพอสมควร คณะกรรมการสามารถจะพิจารณาให้แต่ละหมู่บ้านสามารถนำใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละหมู่บ้านได้

